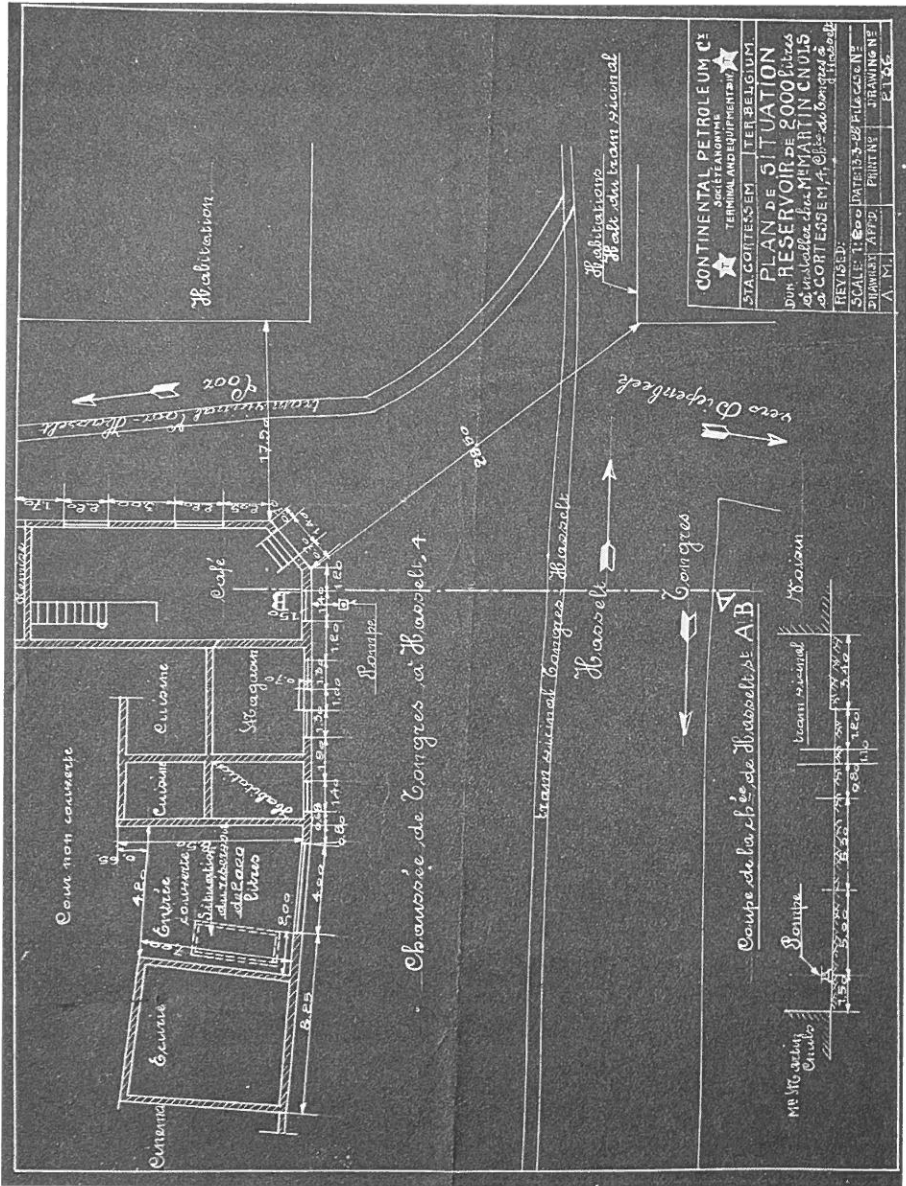

De gevraagde machtiging wordt verleend: de eerste vergunde benzinepomp in Kortesseem, 1928

Naast de hoge aanschafprijzen zijn er nog twee voornaamste oorzaken die het algemeen gebruik van elektrische wagens in de weg staan. In de eerste plaats is er het beperkte bereik van die wagens: met een opgeladen batterij kan je absoluut niet het aantal kilometers afleggen dat met een traditionele wagen met een volle tank wel kan. Voor verre verplaatsingen, zoals een gezinsvakantie naar het zuiden, is het gebruik van een elektrische wagen voorlopig nog geen optie. Anderzijds kan je je autobatterijen maar op een beperkt aantal plaatsen opladen. Bovendien komen er maar mondjesmaat nieuwe oplaadpunten bij, omdat er vrij weinig elektrische wagens gebruikt worden, en er dus weinig vraag naar oplaadpunten is. Het is een traditioneel cirkelprobleem: doordat er weinig elektrische wagens zijn, is er weinig behoefte aan oplaadpunten, en doordat er weinig oplaadpunten zijn, blijft het problematisch een oplaadpunt te vinden, en blijven we de voorkeur geven aan een wagen met een traditionele motor.

Ooit deed dezelfde situatie zich voor met benzineauto's. Uiteraard was de prijs van een auto in de jaren '20 en '30 van de twintigste eeuw de voornaamste oorzaak van het feit dat er hier maar weinig aangeschaft werden. Ook de toestand van de meeste wegen in onze provincie nodigde in die tijd niet echt uit om zich met een auto te verplaatsen. Minstens zo belangrijk waren in die tijd echter het verbruik van de toenmalige motoren, en daardoor hun beperkte radius. Benzine was nog goedkoop, en in financieel opzicht was het hoge verbruik van de wagens in die tijd geen groot probleem. Erger was echter dat je ten gevolge van het hoge verbruik, ook met een volle tank, niet buitengewoon ver geraakte. Tot in de jaren '20 van de twintigste eeuw zat de wagen met benzinemotor daardoor opgezadeld met hetzelfde probleem als de elektrische wagen vandaag: er waren weinig wagens, en dus waren er ook weinig mensen die investeerden in de aanleg van een benzinepomp, en doordat er weinig benzinepompen waren, kon je weinig uitrichten met een wagen die op benzine reed.

Illustratie 1: Grondplan van het pand van Martin Cruys aan de Steenweg, met de aanduiding van de voorgenenom plaatsing van de pomp en van de voorraadton.

Na de Eerste Wereldoorlog besloten de grote benzine-

moest worden en dat de benzinedistributie anders moest aangepakt worden. In plaats van de brandstof nog langer in blikken van 10 of 20 liter te verkopen, gingen maatschappijen als de Amerikaanse *Continental Petroleum Company*, het latere Texaco, en het Antwerpse Purfina, later Fina, nu Total, investeren in een net van benzinepompen, vanuit de hoop dat de beschikbaarheid van benzine zou leiden tot een groter verbruik, en dus tot winst. Een redenering die de maatschappijen in kwestie sinds een eeuw fortuinen opbrengt. Autoverkopers en caféhouders langs staatswegen werden aangezocht met het aanbod een benzinepomp op hun eigendom te installeren.

In die tijd beschikten de meeste eigenaars van een benzinepomp

over een ondergrondse ton met een inhoud van 2.000 liter, iets dat toen beschouwd werd als een hinderlijke, gevaarlijke of ongezonde inrichting van eerste klasse, en waarvan de plaatsing dus aan een toelating vanwege de bestendige deputatie van de provincieraad onderworpen was. De dossiers over het afleveren van dit soort vergunningen door de bestendige deputatie vanaf omstreeks 1923

bleven bewaard. Nadat rond 1920 de eerste particuliere benzinepompen in onze provincie geïnstalleerd waren, ging het snel. Het duurde niet lang voordat er ook in Haspengouw ondernemers gevonden werden die zich op de nieuwe markt van de benzinedistributie wilden wagen.

Kortessem kon daar natuurlijk niet bij achterblijven, en het hoeft dan ook niet te verwonderen dat de aanvraag van de *Continental Petroleum Company*, om bij het café van Martin Cnuts op de Steenweg van Tongeren naar Hasselt een ondergrondse opslagtank voor benzine en een benzinepomp te plaatsen, door het gemeentebestuur welwillend onderzocht werd.

De aanvraag voor het ingraven van een benzineton van 2.000 liter en de bouw van een pomp werd op 21 maart 1928 naar het provinciebestuur verstuurd. Op 28 maart werd de aanvraag doorgestuurd naar het gemeentebestuur, dat van de gouverneur de opdracht kreeg in een onderzoek *de commodo et incommodo* uit te zoeken of er bezwaren waren bij de inwoners of bij de eigenaars van

de percelen in een straal van 100 meter rond het perceel waarop de installatie zou geplaatst worden. Dat bleek niet het geval te zijn, zodat het schepencollege op 26 april 1928 een positief advies kon afleveren. Toch duurde het nog tot 25 juni 1928 voordat de bestendige deputatie besloot dat de aanvraag van de *Continental Petroleum Company* ingewilligd kon worden. Martin Cnuts mocht een citerne laten ingraven onder de *koer* tussen zijn woning en zijn paardenstal, en op het voetpad voor het café een pomp laten plaatsen. Dat er achter die paardenstal een filmzaal lag, was toen nog geen bezwaar.

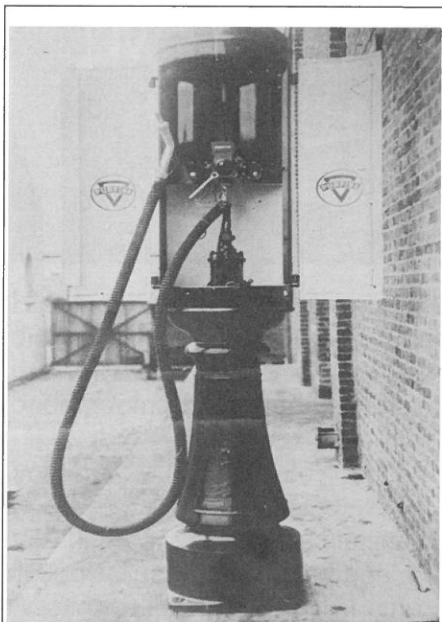

Foto van een soortgelijke pomp

Hoe het Cnuts met zijn benzinepomp verging, meldt het dossier in het archief van het provinciebestuur niet. Wie daar meer over weet,

en zeker wie er een foto van zou willen delen, wordt uitgenodigd dat aan onze kring te melden.

Rombout Nijssen

Deze bijdrage is gebaseerd op de inhoud van dossier Kortessem/1928 in het bestand 'Hinderlijke, gevaarlijke of ongezonde inrichtingen' van het archief van het provinciebestuur te Hasselt.

Giften

Etienne Scherman:

Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden.

Jos Gilisen:

Vlaamse liedjes vanaf circa 1900.

Herman Tack:

5 Grote groene flessen: Jos Dubois-Leduc Wintershoven.

Tony Diriken:

Fruïtkistje (kasjokke) en tabaksbladeren.

Jos Punie:

Biologische Waarderingskaart van België- Kortessem.

Dank voor deze giften.

Wij aanvaarden graag voorwerpen, artikels, vondsten, boeken doodsbrieven, gedachtenisprentjes, enz. in verband met Kortessem die voor de huidige inwoners interessant kunnen zijn.

Liliane Fias